

Anketa: Za platy bojovali slabšie

VZDELÁVANIE

Rezort školstva zažil tento rok dvoch ministrov. Experti a učiteľky z praxe pre HN zhodnotili, čo sa štátu v tejto oblasti podarilo a kde zlyhal.

Mária Krommel ©hn
maria.dvorackova@mafrasslovakia.sk

Bratislava – Už pri nástupe do funkcie pred vyše dvomi rokmi mu mnohí vyčítali, že nemá dostatočnú pedagogickú prax. V minulosti totiž pôsobil aj ako vlasový stylist. Bývalý minister školstva Branislav Gröhling však za dva aj pol roka vo funkcii rozbehol viaceré reformy a presadil niekoľko zákonov.

Pre koalíčný spor sa však pridral k svojim ministerským kolegom zo Slobody a Solidarity a v septembri podali demisiu. Ešte predtým však do bratislavských ulíc vyšli začiatkom leta stovky učiteľov, aby si vybojovali zvýšenie plátov. Mesiac potom prevzal vedenie úradu vyštudovaný pedagóg matematiky a geografie Ján Horecký. Na jeseň navyše Slovenskom otriasli útoky študentov – na Zámockej ulici v Bratislave a následne na strednej škole v Novákoch. HN sa pýtali akéto z týchto udalostí, ako hodnotia pôsobenie ministrov Gröhlinga a Horeckého a opatrenia, ktoré v roku 2022 priniesli. Respondenti sú zoradení v abecednom poradí.

Vladimír Crmoman, prezident Slovenskej komory učiteľov

Tento rok nebol ničím iným, prekvapujúci ani výnimočný. Školstvo sa konštantne hýbe iba vďaka jednotlivcom v školách, napriek akémukoľvek ministrom a reformám. Len vďaka nim systém vzdelávania ešte neskolaboval. Zotrvanie týchto posledných mohykánov v školstve je však už v mnohých prípadoch v záverečnej fáze. Zamestnancom v školách v dôsledku inflácie od roku 2020 neustále klesajú reálne platy. O pozitívnych vzostupoch a posunoch rozhodne nemožno hovoriť. Dalo by sa oceniť veľmi malé úspechy, ktoré vznikli po našom tlaku. Ministerstvo v roku 2022 nechalo školstvo fungovať voľným spádom. Nové vedenie na jeseň nastúpilo do potápajúcej sa lode, z ktorej na poslednú chvíľu vyskočil kapitán aj so štátnou tajomníčkou. Tablety za 50 miliónov eur sa nedostali do škôl, hoci okrem nich by sme ešte viac potrebovali odborníkov do inkluzívnych tímov. Niektoré školy oceňujú, že minister Gröhling chodil po školách, aby si vypočul ich problémy. Bohužiaľ, zostalo len pri počúvaní. Nový minister zrejme tiež nestihne viac než cvičenie vo vlastnej rétorike.

Monika Dudinská, riaditeľka Základnej školy vo Svite

Pomoc ministerstva formou usmernení, rád a materiálov hodnotím veľmi dobre. Dostávali sme manuály, ako si máme s problémami poradiť. Boli to situácie, ktoré sa riešili zo dňa na deň. Po príchode nového pána ministra to absentuje. Rady nemáme tak promptne, ako sme ich mávali za prechádzajúceho ministra. Predtým tam bolo niečo pozitívne. Novému ministrovi sme dávali čas a čakali sme, že sa vrátíme k tomu, na čo sme boli zvyknutí. Zatiaľ neviem vyhodnotiť súčasného ministra. Vkladala som doňho veľké nádeje, keďže pôsobil v školstve a bol riaditeľom. Ešte čakám, že

Minister školstva Ján Horecký nastúpil na čelo rezortu počas inflačnej a energetickej krízy.

FOTO: TASR/M. BAUMANN

to možno príde, aj keď možno už nebude mať priestor.

Juraj Hipš, odborník na vzdelávanie

Takto pred rokom bola prijatá novela vysokoškolského zákona, tento rok sa začalo s jej naplnením a začali sa kreať nové správne rady vysokých škôl. Niektoré vysoké školy sa snažia tomuto procesu klásť všemožné prekážky, aby nikto zvonku nemohol vidieť do zatuchnutých pomerov časti akademickej obce. Ale proces sa spustil a ministerstvo školstva neuhlo, čo je správne. S Jánom Horeckým sa spájali obavy, či jeho najdôležitejšou kvalifikáciou nie je to, že je konzervatívec, ako to žiadal Boris Kollár. Žiaľ, zatiaľ veľmi nepresvedčil. Poslanci (Filip a Štefan) Kuffovci predložili novú školského zákona, ktorá je namierená proti LGBTI+ ľuďom. Minister Horecký aj napriek výzve odborníkov a rodičov odmietol túto novú novú. Buď s ňou sympatizuje, alebo to nepovažuje za dôležité.

Róbert Chovanculiak, analytik Inštitútu ekonomických a spoločenských analýz

Tento rok naplno odhalil jednu z hlavných nevýhod centrálny regulovaného a politicky riadeného školstva. Namiesto kľúčových odborných tém a reforiem sa riešili vládne konflikty a politické prekážky. Ich výsledkom bola ďalšia zmena vo vedení. Potvrdila sa tak štatistika, že minister školstva na Slovensku spravídla vydrží rok až dva. Takto sa nedajú robiť dlhodobé a systematické zmeny fungovania vzdelávania. Po nástupe ministra Horeckého vidíme, že sa objavujú prvé nezhody s naplánovanou reformou. Nový minister chce zmeniť rozdelenie rokov v troch cykloch, proti čomu sa postavili odborníci starého ministra, ktorí reformu pripravili. Je tak možné, že aj táto reforma skončí ako slávne Učiace sa Slovensko, ktoré na stole zdedila bývala ministerka Lubyová, a tá ho upratla na tradičné miesto – do zásuvky.

Kvôli peniazom z Európskej únie táto reforma pravdepodobne neskončí v zásuvke, ale môže sa ľahko stať, že s jej finálnou podobou nebude nikto spokojný a skončí sa fiaskom.

Katarína Jandová, riaditeľka Základnej školy Bieloruská v Bratislave

Za tridsať rokov samostatného Slovenska sme mali pomaly každý rok nového ministra. Každý si chcel na svojom piedestáli vybudovať pomník – reformu, alebo to bola pre neho len prestupná stanica k iným mätam. Myslím si, že učiteľia sú už z reforiem unavení, lebo prinášajú do zabehnutých kolají len chaos. Mnohí aj preto odchádzajú, lebo sotva sa zaviedla jedna reforma, ani sme ju pomaly neodsúšali, a už bola ďalšia a pomníky ministrov rastú. Myslím si, že veľká väčšina riaditeľov má svoju víziu, kam chce tú svoju školičku posunúť. Čo k tomu potrebuje? Dobrú spoluprácu so zriaďovateľom a dobrý pedagogický tím. Dobrý pedagogický tím – to sa mu sotva v týchto podmienkach, kde chýbajú kvalifikovaní a zároveň zaničení učiteľia, podarí. My si učiteľov nemôžeme vyberať ako kedysi, robíme nábor. A sme radi, ak nájdeme človeka, ktorý daný predmet chce učiť a je ochotný sa postaviť pred katedru. Niektorí z nich sú veľkí idealisti, ako prerobia slovenské školstvo. Tí zväčša zlyhávajú. Takú fluktuáciu učiteľov, ako je teraz, som ešte nezažila. Učiteľ prejde adaptačným vzdelávaním, trocha sa rozkúka a šup do iného rezortu, kde lepšie platia a nemusí sa podriaďovať neustálym zmenám.

Gabriel Kalna, riaditeľ Základnej školy Pavla Marcelého v Bratislave

Prvý minister sa aspoň snažil robiť nejaké zmeny a aj keď ich nedotiahol, komunikácia s verejnosťou bola na veľmi dobrej úrovni. To, že máme nového ministra školstva, vedia asi len na ministerstve, pretože verejnosť sa stále neoboznámila s jeho

názormi. Vôbec nevieme, čo sa plánuje a čo by sa malo v najbližšom období zmeniť. Zvýšenie plátov od januára o 10 percent, čo je síce menej, ako je inflácia, ale aspoň niečo. Čo sa dalo urobiť inak? Všetko – komunikácia na verejnosti, potreba zásadnej zmeny financovania školstva. Neustále sa všetci spoliehajú na to, že to nejako ide, a teda aj nejaká pôjde, kým to celá nevybuchne ako situácia s lekármi.

”

Takúto fluktuáciu učiteľov som ešte nezažila.

Katarína Jandová,
riaditeľka Základnej školy
v Bratislave

Oliver Moravčík, rektor Slovenskej technickej univerzity v Bratislave

Bývalý minister školstva sa, žiaľ, nezbližil s vysokoškolským prostredím, jeho nástupca stihol v krátkom čase svojho pôsobenia prejavíť záujem o vysoké školy a pomôcť odvrátiť akútne ohrozenie ich samotnej činnosti následkom prudkého zdražovania, vysokej inflácie a znižujúceho sa štátneho príspevku schváleného počas pôsobenia jeho predchodcu. Tento rok priniesol schválenie kontroverznej novely vysokoškolského zákona. Spôsob jej prípravy, ktorý vyhnal akademickú obec do ulíc, ani jej výsledná podoba neuspokojili ani predkladateľa, ani vysoké školy – reformu, ktorú by vysoké školstvo na Slovensku skutočne potrebovalo, neprišlo. Pozitívne možno vnímať vari len skrátenie externej formy štúdia. Rezort mohol a mal postupovať v súčinnosti a dialógu s reprezentáciami akademickej obce, dosiahol by viac a lepších

reformných krokov. Vzhľadom na situáciu, v akej sa aktuálne nachádza vláda, nemáme žiadne očakávania reforiem. Očakávame komplikovanú situáciu s cenami energií a infláciou, veríme v konštruktívnu spoluprácu s rezortom školstva pri jej zvládaní.

Pavel Ondek, predseda Odborového zväzu pracovníkov školstva

Pán Horecký ešte nestihol toho urobiť veľa, akurát vidíme pozitívny prístup k riešeniu problémov. Opatrenia pre regionálne a vysoké školstvo sú zatiaľ v štádiu príslubov. Pokiaľ by som mal hodnotiť pána Gröhlinga, zmeny, ktoré slúbil v školstve, považujeme za veľmi zle vyriešené, najmä čo sa týka reformy základných škôl a vytvorenia cyklov. Nepovažujeme to za dobré riešenie. Tak ako my sa k tomu postavil aj terajší minister. Hodnotíme pozitívne, že pán Gröhling sa svojím vystúpením pričínil o to, že došlo k zvýšeniu plátov. Čo sa týka štátneho rozpočtu, veci, ktoré navrhovalo ministerstvo, sa tam dostali, ale bolo to aj zásluhou odborového zväzu, lebo sme dokázali vyrokovať financie na zvýšenie plátov pre všetkých zamestnancov.

Michal Rehuš, analytik Centra vzdelávacích analýz

Ministerstvo školstva za vedenia Branislava Gröhlinga aj za nového ministra Jána Horeckého absolútne nezvládlo situáciu so začleňovaním detí z Ukrajiny. Nárast v tomto roku je veľmi nízky, bude nízky aj v budúcich rokoch. To je veľká chyba. Nie je dobre učená ani implementácia reforiem z plánu obnovy. K podporným opatreniam doteraz nebola prijatá legislatíva

a nevieme, ako bude vyzeráť a či systém bude funkčný a účinný. Rovnako nevieme, ako bude nastavený systém v oblasti materských škôl. Obávam sa, že nedôjde k zmene financovania v požadovanej kvalite. Je otáznne, ako bude vyzeráť kurikulárna reforma. Ministerstvo školstva pod vedením Jána Horeckého zatiaľ nepredstavilo nič zásadné, čo by bolo pozitívne. Rozumiem, že je vo funkcii veľmi krátko, ale zatiaľ veľmi slabo komunikuje, čo sa plánuje robiť. Predchádzajúce vedenie urobilo niektoré pozitívne zmeny na vysokých školách. Umožnilo, aby miesta profesorov obsadzovali aj ľudia, ktorí nemajú akademický titul. Prostredie sa tak otvorilo pre kvalifikovaných odborníkov. Vytvoril sa aj dobrý systém hodnotenia výskumu a vedy.

Matej Stuška, riaditeľ občianskeho združenia Rodičia.sk

Minister Gröhling z pohľadu rodičov zvládol rok 2022 slabo, pretože okrem spustenia kurikulárnej reformy nevidujeme žiadne zásadnejšie kroky, ktorými by reflektoval obdobie pandémie či stav nášho školstva. Naopak, vieme, že učiteľia dodnes nedostali sľubované počítače, ktoré by ich lepšie pripravili na online výučbu a digitalizáciu a dokonca nechali vypršať zmluvu k projektu pokrytia škôl internetom pod názvom Edunet bez akejkolvek náhrady. Minister Horecký je v úrade krátko, jemu želáme veľa sil do práce a dúfame, že sa mu podarí dotiahnuť horevedené projekty po jeho predchodcovi. Pravdou však je, že sme čakali z jeho strany zásadnejší boj o zvýšenie rozpočtu školstva na 2023, pretože okrem miedz pre zamestnancov školstva bojuje mnoho škôl s úplne základnými problémami. Pre rodičov je však dôležité to, čo je reálne spustené do praxe a tam nevidujeme nič v roku 2022 hodné pochvaly. Evidujeme však prípravu kurikulárnej reformy v rámci plánu obnovy a spustenie aktivít, ktoré ju majú preniesť do praxe.